

Wstęp

Profesor Jerzy Chłopecki w wybornym eseju *Miejsca i ludzie. Esej częściowo osobisty*, opublikowanym w książce *Poza barierą czasu i przestrzeni*, wydanej w 2007 roku, pisał: „Tam, gdzie unieważniona zostaje przeszłość, znika świat uniwersalnych wartości, ale równocześnie z unicestwieniem przeszłości traci podstawy myślenie o przyszłości, ponieważ wizje muszą się do owych uniwersalnych wartości odwoływać”. Żyjemy w terażniejszości totalnej. Teraźniejszości, która za nic sobie ma ustalone historycznie autorytety, wartości czy dokonania poprzednich pokoleń. Dokonaniem jest to, co można określić emblematem NOWE. Objawia się to w wielu sferach i niesie ze sobą wiele konsekwencji. W polityce, która w osądzie Profesora „przestała być sceną kultury, na której odgrywany jest spektakl sporu odmiennych wizji przyszłości, publicznego dyskursu wartości, stała się rynkiem, na którym trwa przetarg doraźnych interesów, spektakl chwilowych koalicji, rynkiem, na którym dominuje konkurencja oparta o retorykę agresji”. W gospodarce, ponieważ „rynek nie ma ani przeszłości, ani przyszłości – dla rynku ważny jest tylko czas terażniejszy”. W kontaktach międzyludzkich, które przerzucone do rzeczywistości wirtualnej „stały się zbyt krótkie, aby przedzierzgnąć się w więzi”. Jak dobitnie pisze Profesor: „Zaczyna-

my żyć w przestrzeni w istocie abstrakcyjnej, która staje się siecią kontaktów, połączeń utkanych gdzieś tam, ponad układem geograficznym i zupełnie niezależnych od wszelkiej fizyczności – osobowej i geograficznej”. Ta totalność terażniejszości wyjąłowała myślenie o jutrze.

Jak łatwo się domyślić, w tej krótkiej prolegomenie zawarte zostało uzasadnienie dla tytułu i zawartości merytorycznej niniejszej książki. W wielu tekstach Jerzego Chłopeckiego możemy bowiem, zauważyć to naukowe i publicystyczne zafascynowanie totalnością terażniejszości. Chociaż bardziej niż słowo „zafascynowanie” pasowałoby: „ostrzeżenie przed”. Teksty Profesora miały więc walor opisowo-eksplanacyjny, ale i miały też swój wymiar praktyczny. Uważny czytelnik mógł po ich lekturze nie tylko lepiej zrozumieć mechanizmy otaczającego go świata społecznego, lecz również zdobyć ważne indykacje postępowania w nim. Za to chyba najbardziej należy cenić twórczość Jerzego Chłopeckiego.

Księga, którą Czytelnik ma w rękach, została podzielona na trzy części. W części I *Tezy o współczesności* zebranych zostało 19 tekstów naukowych, których Autorzy zostali poproszeni o odniesienie się do tez Jerzego Chłopeckiego. Pochodzą one z różnych tekstów Profesora, opublikowanych w różnym czasie i dotyczących różnych sfer życia społecznego. Mamy więc tam tezy dotyczące świata mediów, świata polityki i mechanizmów władzy, relacji międzyludzkich, prawa, historii, ekonomii. To bowiem, co charakteryzowało twórczość Jerzego Chłopeckiego, to niewiarygodna wręcz łatwość konstruowania kompetentnych opisów dotyczących różnych dziedzin i dyscyplin wiedzy. Fundamentem są tu oczywiście najbliższe Profesorowi, nauki społeczne. Autorzy mieli możliwość wybrania sobie tezy z listy 30 tez, które zostały starannie wyselekcjonowane z całego dorobku Profesora. Autorzy mogli również, i często to czynili, samodzielnie poszukać w bibliografii tez, z którymi chcieliby się „zmierzyć”. W tej pierwszej części książki mieliśmy do czynienia, co dobrze charakteryzuje dorobek Jerzego Chłopeckiego, ze swoistą klęską urodzaju tez o współczesności. W II części książki, nazwanej *Varia in memoriam*, znalazły się cztery teksty, które również odnoszą się do dorobku Profesora, jednak mają bardziej osobisty charakter. Jest w nich ślad

osobistych relacji Autorów z Upamiętnianym. Te istotne teksty pozwalają lepiej poznać Profesora. III część księgi pod nazwą *Poza barierą czasu i przestrzeni* ma natomiast unikatowy charakter. Wynika on nie tylko z tego, iż tytuł został zapożyczony z księgi jubileuszowej wydanej na 70. urodziny Profesora (cytowanej bogato również w tym wstępie), lecz również dlatego, iż ich autorem jest sam Jerzy Chłopecki. Część ta zawiera dwa niepublikowane dotąd teksty: *Korzenie* i *Z perspektywy średniego dystansu*, które Profesor napisał krótko przed swoją śmiercią. Te bardzo osobiste i w pewien sposób odważne teksty zostały wzbogacone fotografiami z rodzinnego albumu Państwa Chłopeckich. Dramaturgia życia, jaką ufundował nam w nich Autor, na pewno pozostanie na długo w pamięci Czytelników.

Na długo w pamięci nas wszystkich zostanie również sam Autor. Profesor Jerzy Chłopecki na życiowych losach wielu z nas pozostawił cenne piętno. Mamy również szczęście, iż pozostawił po sobie tak inspirujący dorobek.

Andrzej Rozmus

Profesor Jerzy Chłopecki urodził się 28 grudnia 1936 roku w Lidzie na Grodzieńszczyźnie, zmarł 21 stycznia 2014 w Rzeszowie. Ten wybitny socjolog i politolog, znakomity intelektualista, specjalista z zakresu socjologii ogólnej, socjologii mediów i socjologii polityki, był profesorem w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, wieloletnim prorektorem ds. nauki tej uczelni i kierownikiem Katedry Nauk Społecznych. Sprawował nadzór merytoryczny nad wszystkimi projektami naukowymi WSiLiZ.

Jerzy Chłopecki był absolwentem studiów magisterskich i doktoranckich na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie uzyskał tytuł magistra filologii w zakresie filologii słowiańskiej. Doktoryzował się i habilitował na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego i przez wiele lat był związany z tą uczelnią.

W latach osiemdziesiątych przeniósł się do Rzeszowa i rozpoczął pracę w ówczesnej Wyższej Szkole Pedagogicznej, a następnie na Uniwersytecie Rzeszowskim, gdzie pełnił funkcję między innymi kierownika Zakładu Polityki Społecznej w Instytucie Socjologii.

Jego wielką pasją było dziennikarstwo. Pełnił funkcję redaktora naczelnego wielu ogólnopolskich mediów, między innymi zlikwidowanego w stanie wojennym warszawskiego tygodnika „Ekran”. W połowie lat dziewięćdziesiątych był dyrektorem programowym Polskiego Radia Rzeszów. Z tą rozgłośnią był związany wiele lat. Stworzył i pełnił funkcję redaktora naczelnego „Czasopisma Elektronicznego BISTRO” (www.bistro.edu.pl).

Jest autorem licznych publikacji książkowych, między innymi *Rewolucja i postęp, Czas, świadomość, historia. Uwarunkowania potocznej świadomości czasu, Przestrzeń polityczna Polski. Konflikt i zmiana, Ciągłość, zmiana i powrót. Szkice z socjologii wychowania*, oraz kilkudziesięciu artykułów naukowych, rozdziałów w monografiach oraz niezliczonych tekstów publicystycznych. Był promotorem wielu prac doktorskich i recenzentem prac habilitacyjnych.

Został odznaczony między innymi Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Nagrodą Ministra Edukacji Narodowej, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury” oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Profesor Chłopecki był znany ze swojej wielkiej miłości do muzyki (często gościł na koncertach i festiwalach w Łańcucie) i zwierząt (szczególnie kochał konie i psy). Był także pasjonatem sportów – nart i tenisa. Miał zawsze wiele energii, inspirujących pomysłów, opinio-twórczych spostrzeżeń, do końca aktywnie uczestniczył w życiu naukowym i poza nim.